

Kväve- och fosforbalanser för jordbruksmark och jordbrukssektor 2013

MI1004

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	3
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning.....	5
B.1	Innehåll.....	5
1.1	Statistiska målstorheter.....	5
1.1.1	Objekt och population.....	5
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	5
1.1.5	Referenstider.....	5
1.2	Fullständighet.....	6
B.2	Tillförlitlighet.....	6
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	6
2.2	Osäkerhetskällor.....	6
2.2.1	Urval.....	6
2.2.2	Ramtäckning.....	6
2.2.3	Mätning.....	6
2.2.4	Svartsbortfall.....	7
2.2.5	Bearbetning.....	7
2.2.6	Modellantaganden.....	7

2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	7
B.3	<i>Aktualitet</i>	7
3.1	Frekvens	7
3.2	Framställningstid.....	7
3.3	Punktlighet	7
B.4	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	8
4.1	Jämförbarhet över tiden.....	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	10
B.5	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	11
5.1	Spridningsformer.....	11
5.2	Presentation	11
5.3	Dokumentation.....	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	11
5.5	Upplysningstjänster.....	11

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Miljö

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Gödselmedel och kalk

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Ja

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån,
Enheten för lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Ylva Andrist Rangel
Telefon: 019 – 17 68 56
Telefax: 019 – 17 70 87
E-post: ylva.andrist-rangel@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån,
Enheten för lantbruksstatistik
Postadress: 701 89 ÖREBRO
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Ylva Andrist Rangel
Telefon: 019 – 17 68 56

Telefax

019 – 17 70 87

E-post:

ylva.andrist-rangel@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Ingen gallring av mikrodata har skett sedan beräkningarna inleddes 1991.

A.9 EU-reglering

Ingen EU-reglering från EUROSTAT. Eurostat efterfrågar dock växtnäring-balanser som framställs enligt OECD/Eurostats metod som är gemensam för medlemsstaterna.

A.10 Syfte och historik

Statistikens syfte är att regionalt och nationellt belysa till- resp. bortförsel av kväve- och fosfor från *jordbruksmark* och *jordbrukssektor* samt skillnaden mellan till- och bortförselein. Denna skillnad, överskott/underskott, ger ett mått på den totala växtnäringssituationen och risken för negativ miljöpåverkan på mark, vatten och luft.

Nationella och regionala beräkningar för *åkermark* har utförts för 1991, 1995, 1997, 1999 och 2001.

Nationella och regionala beräkningar för *jordbruksmark* har tidigare utförts för 2003, 2005, 2007, 2009 och 2011 samt revidering av tidigare års uppgifter (1995, 1997, 1999 och 2001) för att avse *jordbruksmark*.

Nationella beräkningar för *jordbrukssektorn* har utförts för åren 1985, 1991, 1994, 1995, 1997, 1999, 2001, 2003, 2005, 2007, 2009 och 2011.

A.11 Statistikanvändning

Statistikens användare är främst:

- Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten bl.a. för uppföljning av miljömål som berör näringsförluster till luft och vatten samt för utvärdering och beslut om åtgärder.
- Länsstyrelser, Vattenmyndigheterna och andra regionala organ för regional uppföljning och rådgivning.

- Sveriges lantbruksuniversitet, Institutet för jordbruks- och miljöteknik (JTI), med flera, för utbildning och forskning.
- Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), miljöorganisationer och allmänheten som underlag för debatten om jordbrukets miljöpåverkan.

A.12 Uppläggning och genomförande

Näringsbalansberäkningarna bygger till stor del på uppgifter från SCB:s intervjuundersökning om gödselmedelsanvändningen i jordbruket. Undersökningspopulationen för 2013 års gödselmedelsundersökning utgjordes av företag i lantbruksregistret med ett arbetskraftsbehov på mer än 400 standardarbetstimmar per år och med minst fem hektar åkermark eller stor djurhållning. Målpopulationen är alla företag med minst två hektar åkermark och alla värden räknas upp för att täcka hela målpopulationen. Frågor ställdes om vilka gödselmedel (mineral-, stallgödsel, jordförbättringsmedel etc.) och hur stora mängder de använt till olika grödor.

SMHI:s beräkningar, enl. den s.k. Sverige-modellen, har använts för kvävenedfallet från luften.

För kvävefixeringen via baljväxter har en dansk modell som modifierats för svenska förhållanden använts.

Bortförseln med skörden baseras på statistik över normskördar, som i sin tur bygger på årliga intervjuer med jordbruksföretag om olika grödors avkastning. Andelen skörderester, halm och blast, som tas bort från fälten bygger på uppgifter som samlades in via undersökningen om Odlingsåtgärder 2012.

A.13 Internationell rapportering

Delar av denna statistik används som underlag för de växtnäringsbalanser som framställs enligt OECD/Eurostats metod och rapporteras intermittent till Eurostat.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Kommande undersökning kommer troligtvis att göras om tre år istället för det tvåårsintervall som tillämpats hittills.

Intermittensen i Gödselmedelsundersökningen kommer eventuellt att ändras. Nästa referensår kommer att avse 2016, varför även referensåren i näringsbalansberäkningarna kommer att påverkas på samma sätt.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Tillförda, bortförda samt överskott av kvantiteter kväve och fosfor från olika källor.

1.1.1 Objekt och population

Undersökningsobjekt är jordbruksföretag. Populationen är jordbruksföretag med minst 2 hektar åkermark.

1.1.2 Variabler

Tillförselvariabler: mineralgödsel, jordförbättringsmedel, stallgödsel, utsäde, deposition, avloppsslam, kvävefixering och betesgödsel.

Bortförselvariabler: bortförd skörd, tillvaratagna skörderester.

Överskottsvariabler: ammoniakavgång från gödsel och läckage. Annat överskott beräknas som en restpost.

1.1.3 Statistiska mått

Summor i ton och medelvärden, kg/ha, för till- och bortförsel av kväve och fosfor från olika källor samt för överskott/underskott av näringsämnen.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Regioner: produktionsområden, avrinningsregioner och riket.

Näringsämnen: kväve och fosfor.

Till- och bortförselkällor: mineral-, stall-, och betesgödsel, jordförbättringsmedel, utsäde, deposition, slam, kvävefixering, skörd, skörderester, ammoniakavgång från gödsel, läckage.

Driftsinriktning: gårdar med olika djurtäthet.

Grödgrupper: höstsådda, vårsådda och fleråriga grödor.

1.1.5 Referenstider

Gödseltillförsel avser gödsling till 2013 års grödor, d.v.s. från hösten 2012 till höstsådda grödor och fram till skörden sommaren/hösten 2013. Slamtilförsel avser 2012 års användning på jordbruksmark. Kvävedepositionen avser nedfallet 2013. Ammoniakavgången till luft avser år 2013. Näringsläckaget avser 2011. Bortförseln med skörd och skörderester avser 2013 års grödor.

1.2. Fullständighet

Undersökningen täcker och beskriver väl total tillförsel- och bortförsel av kväve och fosfor samt överskotten för *jordbruksmark* och *jordbrukssektor* på nationell nivå samt för *jordbruksmark* även för produktionsområden och avrinningsregioner.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Beräkningarna bygger på många variabler och osäkerheten i vissa uppgifter kan antas vara betydande. Dels finns det en statistisk osäkerhet som beror på att variablerna bygger på urvalsundersökningar, dels en osäkerhet i använda schablontal och modeller.

I "farm gate" balanserna kan osäkerheten i vissa uppgifter antas vara betydande. Näringsinnehållet i olika foderprodukter liksom i bortförda animalier kan variera och de använda schablontalen för kväve- och fosforinnehåll har därför viss osäkerhet.

Resultaten ger en nivå på storleken av olika poster enligt det beräkningssätt som använts. Genom upprepade undersökningar ges möjlighet att följa förändringar över tiden.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Näringsbalansberäkningarna bygger till stor del på uppgifter från SCB:s undersökning om gödselmedelsanvändningen i jordbruket. Urvalet till denna undersökning utgjordes 2013 av 3 650 lantbruksföretag. På riksnivå torde skattningarna från denna undersökning ha liten osäkerhet. På regionnivå är osäkerheten större, särskilt med tanke på att även schablontal och vissa modellberäkningar används i näringsbalansberäkningarna.

2.2.2 Ramtäckning

Urvalsram i Gödselmedelsundersökningen är Lantbruksregistret. Detta register torde ha små täckningsfel. I och med att urvalet till Gödselmedelsundersökningen dras från ett register med föregående års uppgifter uppkommer en undertäckning avseende nystartade lantbruksföretag.

Små företag med en standardarbetstid mindre än 400 timmar per år eller med mindre än 5 ha åkermark har inte ingått i 2013 års urvalsram.

2.2.3 Mätning

För näringsbalanserna görs ingen specifik primärdatainsamling. Näringsbalanserna bygger på primäruppgifter från gödselmedelsundersökningen i kombination med primär- och sekundärdata från andra undersökningar, där Jordbruksverkets och SCB:s skördeundersökningar utgör de viktigaste.

Uppgifterna till gödselmedelundersökningen grundar sig på jordbrukarnas uppgifter, förmedlade via telefonintervju. Det mätfel som uppkommer och som exempelvis beror på glömska, missförstånd, hörfel m.m. är mycket svårbedömt, men kan troligen i enskilda fall vara stort. Uppenbart orimliga värden gallras dock bort. Dessutom kan osäkerheten i uppgifter om speciellt stallgödselgivornas storlek och näringsinnehåll vara betydande. För mer detaljerad information om mätinstumet och osäkerheten, se respektive undersöknings dokumentation (MI 30 SM 1402, JO 15 SM 1301 och JO 16 SM 1401).

2.2.4 *Svarsbortfall*

Objektsbortfallet i 2013 års gödselmedelsundersökning uppgick till 17 % varav 7 % berodde på vägran. Utöver bortfallet av hela företag tillkommer ett partiellt bortfall av enstaka uppgifter i varierande omfattning.

2.2.5 *Bearbetning*

För beräkningarna utnyttjas granskade och rättade individuppgifter från gödselmedelsundersökningen. I olika bearbetningssteg har schablontal utnyttjats för att beräkna till- resp. bortförsel av näringsämnen. Schablontalen har fastställts för olika regioner t.ex. skördeområden, produktionsområden och riket och för olika grödor.

2.2.6 *Modellantaganden*

Tillförseln av kväve- och fosfor från stall- och betesgödsel, kvävedeposition, kvävefixering, näringsinnehåll i skörd och skörderester liksom läckageberäkningarna bygger alla på modellberäkningar. Balansberäkningarna bygger dessutom på en modell. Resultatets tillförlitlighet är helt beroende av att gjorda antaganden är riktiga och att schablontalen är rimliga och relevanta.

2.3 **Redovisning av osäkerhetsmått**

Inga osäkerhetsmått redovisas.

B.3 **Aktualitet**

3.1 **Frekvens**

Undersöknings-, insamlings- och redovisningsfrekvens har hittills varit vartannat år eftersom statistiken är beroende av gödselmedelsundersökningen som t.o.m. 2013 genomförts vartannat år.

3.2 **Framställningstid**

Framställningsperioden är ca 18 månader och publicering sker andra året efter referensårets utgång. Anledningen till den långa framställningsperioden är att beräkningarna bygger på primärstatistikuppgifter för referensåret som först måste inväntas.

3.3 **Punktlighet**

Enligt ursprunglig publiceringsplan skulle statistiken ha publicerats den 19 nov 2015. P.g.a. sjukdom fick publiceringen skjutas upp till den 9 dec 2015.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Metodutveckling sker kontinuerligt. Jämförbarheten med tidigare publicerade resultat minskar härigenom.

Förändringar som genomfördes inför 2001 års beräkningar:

- Näringsinnehållet i betesgödseln har tidigare år antagits vara 20 procent högre än i stallgödsel. I 2001 års beräkningar antas samma näringsinnehåll under betet som under stallperioden.
- Tidigare år har antagits att all gödsel under betesperioden fallit på betesmark. I 2001 års beräkningar antas 45 procent av mjölkornas gödselproduktion under betet falla i stallet.
- Näringsinnehållet i betet har tidigare antagits innehålla 20 procent mer kväve än vinterfodret. I 2001 års beräkningar antas samma kväveinnehåll som i vinterfodret.

Reviderade uppgifter för produktionsområden och riket för 1999 redovisas därför vid publiceringen av 2001 års resultat. För 1995 och 1997 redovisas reviderade uppgifter på riksnivå.

Inför 2003 års beräkningar ändrades "soil surface" balansernas metodik för att bli mer lik den metod som används av Eurostat och OECD för kvävebalanser (OECD & Eurostat). Detta för att i möjligaste mån få jämförbara resultat mellan nationell och internationell statistik. Förändringarna innebar att SCB övergick från s.k. *nettobalanser till bruttobalanser*, vilket innebär att i tillförseln till jordbruksmark inkluderas de ammoniakförluster som avgår från gödseln i stall, under lagring och vid spridning. I nettobalansen har de gödselmängder som tillförs marken först reducerats med dessa ammoniakförluster. Övergången från nettobalanser till bruttobalanser medför därmed att skillnaden mellan tillförd och bortförd näring, dvs. överskottet ökar. För att se vad ökningen medför har i tabellerna mängden ammoniumkväve redovisats separat, som en del av överskottet. Anpassningen till den internationella metoden innebär också att total jordbruksmark, dvs. både åker och betesmark ingår i balansen. Alla hektarsiffror anger därmed arealen jordbruksmark och inte som tidigare åkermark.

En förändring som inte hänger samman med anpassning till internationell metod är avkastningsberäkningen för vall. Normskördeberäkningar saknas för vall och detta har hanterats på olika sätt beroende på tillgång till vallskördestatistik. För åren före 2002 saknas aktuell skörd och medeltal för 2002 och 2003 års skördar har därför använts för åren 1995-2001. För 2005 års beräkningar användes avkastningen enligt 2005 års skördeuppskattning. Inför 2007 års beräkningar fanns det tillgång till ett femårsgenomsnitt av de senaste vallskördarna och detta användes t o m 2011 års beräkningar. Inför 2013 fanns trimmat tioårsmedelvärde publicerat och har använts i beräkningarna.

Inför 2003 års beräkningar infördes en ny modell för beräkning av *kvävefixering* från baljväxter. Till skillnad mot tidigare publicerade beräkningar har för 2003

(och i revideringen för tidigare år) den fixering som sker i ekologiska vallar räknats separat. Eftersom denna areal ökat successivt och baljväxthalten är högre än i konventionella vallar ger detta totalt en större mängd fixerat kväve än enligt tidigare beräkningar. Data för ekologisk odling har hämtats från skördestatistiken och från Ekologisk växtnäringundersökning 2003, som genomförts av SCB på uppdrag av Jordbruksverket.

Inför 2007 års beräkningar infördes en ny tillförselpost med benämningen "Jordförbättringsmedel". Posten inkluderar olika preparat/produkter/biprodukter som framförallt används inom ekologisk odling för att tillföra näringsämnen till marken. Fram till och med 2005 har jordförbättringsmedel ej ingått i balanserna som en egen post. Däremot har det i "farm gate" balanserna under posten "Slam mm." ingått både *rötrest från biogasproduktion* och *rester från livsmedelsindustri* i vilka det ingått flera produkter som fr.o.m. 2007 istället ingår i posten "Jordförbättringsmedel".

Till och med 2005 justerades mängden kväve och fosfor i mineralgödsel från Gödselmedelsundersökningen för att nivån skulle överensstämja med försäljningsstatistiken. Justeringen innebar att man inom länsgrupper ändrade mineralgödselgivorna, som grundade sig på brukarnas uppgifter i gödselundersökningen, så att totalskattningarna av mängderna kom i nivå med försäljningen. Skattningen av mineralgödselanvändningen i gödselundersökningen gav fram till 1997 en underskattning i förhållande till försäljningen. För 1999 var skillnaderna mellan användning och försäljning mindre än tidigare. Under 2001 förekom, pga. förväntad prishöjning, hamstring av mineralgödsel. Medeltal för försäljningen 2001 och 2002 användes därför. Efter reducering för användning utanför jordbruksmark låg försäljningssiffran för både kväve och fosfor något högre än användningen enligt gödselundersökningen. För 2005 och 2007 visade motsvarande jämförelse för kväve ungefär samma nivå på försäljning och användning men för fosfor ca 10 procent lägre användning än försäljning. Inför 2007 års beräkningar beslutades att ta bort justeringen.

I tidigare års beräkningar antogs att 45 procent av mjölkornas producerade gödsel under betesperioden hamnade i stallet och därmed räknats in under stallgödsel. Denna andel ändrades inför 2007 års beräkningar till 38 procent för att överensstämja med andelen som används i växthusgasberäkningarna som används för Sveriges klimatrapportering.

Inför 2007 års beräkningar justerades mängden fosfor i gödsel från amkor från 6 till 12 kg per år och amko, baserat på uppgifter hämtade från publikationen Riktlinjer för gödning och kalkning 2010 (Jordbruksverket).

Inför 2009 års beräkningar förändrades metoden för beräkning av betesgödsel med avseende på fördelning mellan betesvall och betad återväxt på slåttervall. Tidigare har beräkningar skett separat för betesvall och betad återväxt på slåttervall. Inför 2009 års beräkningar har uppdelningen tagits bort för att undvika att osäkerheten i fördelningen mellan slåtter- och betesvallareal påverkar resultaten. Modellen har även i efterhand använts för 2007 års balanser. Reviderade uppgifter för 2007 för riket publiceras tillsammans med resultaten för 2009.

Inför 2013 års balanser har en översyn och uppdatering gjorts av koefficienterna för kväve- och fosforinnehåll i skördeprodukter och skörderester samt av kvoten mellan halm- och kärnskörd. Översynen har delvis grundats på resultat från en metodstudie (Andrist Rangel et al 2013)¹. För spannmålen har främst Mattsson (2005)² men även Adolfsson (2006)³ använts som källor. Dessa källor används också som underlag i växthusgasberäkningarna för klimatrapporteringen. En upprepad undersökning om användning av skörderester (se MI30 SM 1302) som avser 2012, har ersatt tidigare uppgifter från 1997 och används i balanserna fr.o.m. 2013. Sammantaget har revideringen av näringsinnehåll, halm/kärn-kvot och andelen tillvaratagna skörderester lett till en minskning av posten skörderester. Mest påverkan har de uppdaterade koefficienterna för halm/kärnkvot haft, vilka speglar att de nu dominerande kortstråiga grödsorterna ger upphov till mindre mängd halm i förhållande till kärnskörd. Översynen har delvis finansierats av Eurostat.

Inför 2013 års balanser har Jordbruksverkets Blockdatabas, ett administrativt register innehållande uppgifter om grödor på skiftesnivå, använts som underlag för beräkning av vallålder och för modellering av skyddszonens inverkan på näringsbalanserna.

Fr.o.m. 2013 har den del av skörden som tagits som grönfoder hanterats på ett nytt sätt. Hela grönfoderskörden räknas nu till delposten ”skörd”. Grönfoderskörden genererar per definition inga skörderester. I tidigare års beräkningar gjordes ingen skillnad på tröskad respektive grönfoderskörd och all grödareal genererade skörderester. Totalt sett för posten ”bortförel” blir det ingen skillnad med de två beräkningssätten, men för enskilda grödor med stor grönfoderandel har förändringen mellan ”skörd” och ”skörderester” påverkats p.g.a. denna metodförändring.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten med andra kväve- och fosforbalanser beror främst på i vilken mån samma eller jämförbara modeller och schablontal använts. Vid jämförelser måste även noggrant beaktas vad som ingår i respektive delpost och hur jordbrukssektorn är avgränsad gentemot andra sektorer.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

De använda variablerna och redovisningsmått överensstämmer med annan statistik inom jordbrukets miljöområde. Samanvändbarheten med annan statistik inom området torde därmed vara god.

¹ Andrist Rangel Y, Eriksson J, Fägerlind K, Ländell G and Wahlstedt G (2013) Estimating the content of nitrogen and phosphorus in agricultural products in Sweden. Winter wheat, spring barley, oats, crop residues and ley crops. Statistics Sweden. PM RM/Lantbruksstatistik 2013:1

² Mattsson L (2005) Halmkörden, hur stor är den? Swedish University of Agricultural Sciences, Department of Soil Science, Division of Soil Fertility (in Swedish, not published)

³ Adolfsson R (2006) A review of Swedish crop residue statistics used in the greenhouse gas inventory. SMED Report No 65

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiken publiceras i Statistiska meddelanden (MI 40 SM). På SCB:s webbplats www.scb.se under Miljö kan man ladda ner hela publikationerna fr.o.m. 1999 i PDF-format. I Statistikdatabasen på SCB:s webbplats finns även data från undersökningen fritt tillgänglig. I samlingspublikationerna *Naturmiljön i siffror* liksom i *Hållbarhet i svenskt jordbruk* publicerad senast 2012 (SCB, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, och LRF) finns sammanställningar av resultaten fram t.o.m. 2009.

5.2 Presentation

Presentationerna sker i form av tabeller, diagram och kommenterande texter.

5.3 Dokumentation

Dokumentation av undersökningen sker i Statistiska meddelanden serie MI1004 samt i denna Beskrivning av statistiken.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärdata för enskilda företag från gödselmedelsundersökningen och skördeuppskattningarna finns sparade. Forskare, utredare m.fl. kan få tillgång till avidentifierat material efter särskild prövning.

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontakta Ylva Andrist Rangel, SCB, telefon: 019 – 17 68 56, e-post: ylva.andrist-rangel@scb.se